

קִבְּץ

תּוֹרַת הַנֶּחֱל

דְּבוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ
בְּשֶׁבֶת קֹדֶשׁ פְּרֻשֶׁת חַיֵּי שְׂרָה תשע"א

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

ליל שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרִשְׁת חַיֵּי שָׁרָה ה'תשע"א

בְּלִיל שַׁבַּת קִדְשׁ, בְּסֵעוּדָה רֵאשׁוֹנָה, דִּבֶּר מוֹהֲרָא"ש נ"ו,
דְּבוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד, עַל פִּי דְבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל בְּלִקוּמֵי
מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א' סִימָן קצ"ג, הַמְדַבֵּר מִכַּח הַפּוֹחֵשְׁבָה וּמְמַסִּירַת
נַפְשׁ, עֵינֵי שָׁם.

פֶּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"ו, רַבְנֵנוּ ז"ל אֹמְרֵי, דַּע שְׁחַמְחִשְׁבָה יֵשׁ
לָהּ תַקְוָה גְּדוּלָה, וְאִם יַחֲזֵק וַיִּגְבֵּר מִחֲשַׁבְתּוֹ עַל אֵיזָה דְּבָר
שְׁבַעוּלָם, יוּכַל לַפְעֵל שְׁיִהְיֶה כָּהֵן, וְאַפְלוּ אִם יַחֲזֵק מִחֲשַׁבְתּוֹ
מְאֹד שְׁיִהְיֶה לוֹ מִמּוֹן, בְּוִדְאֵי יִהְיֶה לוֹ, וְכֵן בְּכָל דְּבָר, רַק
שְׁחַמְחִשְׁבָה תִּהְיֶה בְּבִטּוּלָה כָּל הַתְּרַגְּשׁוֹת, וְחַמְחִשְׁבָה תִּקְיָפָה
כָּל כָּהֵן, עַד שְׁאַפְשֵׁר לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ בְּמִחֲשַׁבְתּוֹ מִמּוֹשׁ, דְּחִינּוּ
שְׁיִרְגִישׁ צַעַר חַמּוּתָהּ מִמּוֹשׁ, עַל יְדֵי שְׁיִקְבַּל עַל עַצְמוֹ בְּדַעְתּוֹ
שֶׁהוּא מְרַצָּה לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּאֵיזָה מִיתָה
שֶׁתִּהְיֶה, וְאַפְשֵׁר לְחַזֵּק וּלְגַבֵּר הַמִּחֲשַׁבָה כָּל כָּהֵן, עַד שְׁבִשְׁעָה
שְׁמַקְבַּל בְּמִחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא מְרַצָּה לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ לְמוֹת עַל קִדּוּשׁ
הַשֵּׁם, אֲזִי יִרְגִישׁ צַעַר חַמּוּתָהּ מִמּוֹשׁ.

וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (בְּרֵכוֹת סא ע"א): 'כָּל יָמַי הָיִיתִי מְצַטְעֵר
עַל פְּסוּק זֶה מִתִּי יָבוֹא לְיָדִי וְאֶקְיַמְנּוּ עִבְשׁוּ וְכוּ', הֵינּוּ
שְׂבִשְׂעַת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְקַבֵּל עַל עֲצֻמוֹ
אַרְבַּע מֵיתוֹת בֵּית דִּין, הָיָה מְקַבֵּל עַל עֲצֻמוֹ מְסִירַת נַפְשׁוֹ
בְּמַחְשָׁבָה חֲזָקָה וְתַקִּיפָה כְּזוֹ, עַד שֶׁהָיָה מְצַטְעֵר וּמְרַגֵּישׁ מִמּוֹשׁ
יְסוּרֵי הַמֵּיתָה מִמּוֹשׁ, כְּאֵלּוּ סוּקְלִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ מִמּוֹשׁ בְּלִי
שׁוּם הַפְּרִשׁ.

וְזֶה 'כָּל יָמַי הָיִיתִי מְצַטְעֵר מִתִּי יָבוֹא' וְכוּ', הֵינּוּ שְׂמֻמָּה
שִׁשְׁעֵרְתִּי וְקִבְלֹתִי בְּדַעְתִּי: 'מִתִּי יָבוֹא לְיָדִי וְאֶקְיַמְנּוּ' לְמִסַּר
נַפְשִׁי עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, מִזֶּה לְבַד הָיִיתִי מְצַטְעֵר וּמְרַגֵּישׁ וְסוּבֵל
יְסוּרֵי הַמֵּיתָה מִמּוֹשׁ, עִבְשׁוּ שָׂבָא לְיָדִי בְּפִעַל וְלֹא אֶקְיַמְנּוּ,
הֲלֹא תָמוּד הָיִיתִי סוּבֵל זֶה הַצַּעַר מִמּוֹשׁ מִתְקַבֵּלָה בְּמַחְשָׁבָה
לְבַד.

וּבְשִׂמְחָזֵק הַמַּחְשָׁבָה בְּמִסִּירַת נַפְשׁ כָּל כֶּה, יוּכַל לְמוֹת מִמּוֹשׁ
מִזֶּה הַצַּעַר, כְּאֵלּוּ הָיָה מֵת מִזֶּה הַמֵּיתָה בְּפִעַל, כִּי אֵין הַפְּרִשׁ
בֵּין הַמֵּיתָה בְּפִעַל לְהַצַּעַר שֶׁמְרַגֵּישׁ מִתְקַבֵּלָה בְּמַחְשָׁבָה, עַל
כֵּן צָרִיךְ לְמַנַּע וּלְהַרְחִיק עֲצֻמוֹ לְבָלִי לְשֹׂאֵר שָׁם, בְּעֵת

שְׁמֵרְגִישׁ שְׁקֵרוֹב שְׁתִּיצָא נִפְשׁוֹ, שְׁלֹא יִמּוֹת בְּלֹא עֵתוֹ, חַם
וְשִׁלּוֹם; עַד בָּאן לְשׁוֹן רַבְּנּוּ ז"ל.

וְהַסְבִּיר מוֹהֲרָא ש"ש נ"י, כִּי תִנַּח רַבְּנּוּ ז"ל מְגִלָּה בְּתוֹרָה זוֹ, גָּדֵל
כַּח הַפְּחֻשְׁבָּה, שֶׁהוּא דְבָר חֵיוֹנֵי מִמֶּשׁ, וְיִמָּה שְׁאָדָם חוֹשֵׁב
בְּמַחְשְׁבָתוֹ, זֶה כְּמוֹ שְׁעוֹשֶׂה בְּפִעַל מִמֶּשׁ, וְלִכֵּן יָכוֹל אָדָם לְקַבֵּל
מִסִּירַת נֶפֶשׁ בְּמַחְשְׁבָתוֹ, שֶׁיִּצִּיר בְּדַעְתּוֹ כְּאֵלּוֹ מִמִּית עֲצָמוֹ עַל
קְדוּשׁ ה', וְיִתְיַח נְחֻשׁ כְּאֵלּוֹ עֲשֶׂה כֵּן בְּפִעַל מִמֶּשׁ, וְכַמוֹכָא
בְּ"צַעֲטִיל קַמְזוֹן" שֶׁל הַרְבֵּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזְעַנְסְק זי"ע (סְעִיף א'),
שְׁאָדָם יִצִּיר בְּמַחְשְׁבָתוֹ כְּאֵלּוֹ אֵשׁ גָּדוֹל וְנוֹרָא בּוֹעֵר לְפָנָיו עַד
לֵב הַשָּׁמַיִם, וְהוּא בְּשִׁבִיל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִפִּיל אֶת עֲצָמוֹ
לְהַאֲשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַחְשְׁבָה מוֹכָה תְּקִדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, וְנִמְצָא מְקוּמֵי מִצְוֹת "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל"; עֵינֵי שָׁם.

כִּי כַּח הַפְּחֻשְׁבָּה גָּדוֹל מְאֹד, וּמְגִיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְכַמוֹ
שֶׁרַבְּנּוּ ז"ל פִּעַם אָמַר לְמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֶלֶק ב' סִימָן נג):
גָּדֵל יִקְרַת הַפְּחֻשְׁבָּה נוֹדַע לִי עֵתָה, כִּי הַפְּחֻשְׁבָּה יִקְרַת מְאֹד
מְאֹד, שְׁנַעֲשִׂים מִפְּנֵי דְבָרִים שְׁלֵמִים מִמֶּשׁ, שְׁיִישׁ לָהֶם קִיּוּם כָּל

הַיָּמִים שִׁיתְקַיְמוּ הָעוֹלָמוֹת, כֹּל זְמַן אֲשֶׁר הַשֵּׁם יתְבַרַךְ וְכוּ'; עֵינַי שָׁם, כִּי אֵין מִחֻשְׁבָּה דְּדָבָר בְּטֵל, שְׁחוֹלֵף וְעוֹבֵר בְּלֵי קַיּוֹם, רַק הִיא דְּדָבָר חַי וְקַיָּים מִפֶּשׁ וְעוֹמֵד לְנֶצַח.

וּמַחְמַת שְׂפֹחַ הַמִּחְשְׁבָה גְּדוּלָה כֹּל כֶּף, וּבְמָקוֹם שְׂאָדָם חוֹשֵׁב שָׁם כֹּל הָאָדָם (לְקוּטֵי מוֹתֶרֶן חֶלֶק א' סִימָן בא), לְכֵן צְרִיכִין לְשַׁמֵּר הַמִּחְשְׁבָה מְאֹד מִמִּחְשְׁבוֹת רָעוֹת, וּכְמוֹ שֶׁסֶפֶר מוֹתֶרֶן ת' ז"ל (לְקוּטֵי מוֹתֶרֶן חֶלֶק ב' סִימָן קיד): פֶּעַם אַחַת דִּבְרַתִי עִם רַבֵּנוּ ז"ל, וְהִבְנֵתִי, שְׁתִּיחַ חֶפֶץ מְאֹד לְגִלּוֹת לִי אֵיזָה דְּדָבָר מִהַשְׁגוֹתַי שֶׁהִשְׁגִּי, בְּדַרְכּוֹ תְּמִיד, אֲדָּ תִּיחַ קָשָׁה עָלָיו, וְהִלַּכְתִּי עִמּוֹ יַחַד בְּשִׁתְּיָקָה, כִּי לֹא דְּבָר עִמִּי מְאוּמָה, אֲדָּ בְּתוֹךְ זֶה יֵצְאוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ דְּבוּרִים אֵלָיו: "סָע הָאֵט אַ פְּנִים אִז מָע מוּז זִיךְ פּוֹן אַ הֶרְהוּר זִייעַר הַיִּטָּן" (בְּנֶרְאָה שְׁצָרִיכִים לְשַׁמֵּר מְאֹד מִהֶרְהוּר רַע), וְהִבְנֵתִי אִז בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ וּמִתְנַוְעוֹתַי הַקְּדוֹשִׁים בְּעֵת שֶׁדְּבָר זֹאת, שְׂאֵז נִתְגַּלָּה לוֹ בְּהַשְׁגוֹתַי הַנּוֹרְאוֹת עֲצָם פְּגָם הֶהְרְהוּר, חֵם וְשִׁלּוּם, שְׁפוּגָם מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, עֵינַי שָׁם.

וְאִם נִכְנָסְתָּ בְּאָדָם מִחֻשְׁבָה רָעָה, חֵם וְשִׁלּוּם, עָלָיו לְדַעַת, שְׂוֹחַ נְפִיזֵן מִן הַשָּׁמַיִם לְרְאוֹת אֵיךְ יִדְחָה אוֹתוֹ עִם מִחְשְׁבָה טוֹבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשִׁתִּי מִחֻשְׁבוֹת לְשִׁלּוּם בְּיַחַד (לְקוּטֵי מוֹתֶרֶן חֶלֶק ב' סִימָן

ג), וכש'אדם לוחם עם המחשבות הרעות ומגרש אותן, הקדוש ברוך הוא יש לו תענוג גדול מזה, וכדאי'תא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רלג), כשמתגברים על האדם מחשבות רעות והרהורים, והוא מתחזק ומתגבר עליהם ומנצח אותם, יש לתקדוש ברוך הוא תענוג גדול מזה, והוא יקר מאד בעיני השם יתברך, והוא כמשל שיש אצל המלכים לפעמים ביומא דפגרא, שהם מניחים כמה חיות שינצחו זה עם זה, והם עומדים ומסתכלים, ויש להם תענוג גדול מן הנצחון, כמו כן המחשבות קדושות הן חיות מהורות, ומחשבות רעות הן חיות טמאות, ומניחים בכונה מלמעלה שינצחו זה עם זה, ויש לתקדוש ברוך הוא תענוג גדול כש'אדם מתגבר על החיות הטמאות ומנצח אותם; עין שם.

ולכן אל יפול אדם בדעתו, כש'רואה ש'מחשבות רעות מתגברות עליו ביותר, רק ידע שזה נסיון מן השמים, לראות איך יתגבר עליהן ויברח מהן, ועל ידי זה יגרם תענוג גדול להשם יתברך, ולבסוף יזכה להפטר מהן ולהמשיך על עצמו קדשה גדולה.

והנה רבנו ז"ל נוקט לדגמא את מסירת נפשו של רבי עקיבא בשעת אמירת קריאת שמע, פי בקריאת שמע כתיב (דברים ו, ה): "ואתבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו', ואומרים על זה חכמינו הקדושים (ברכות נד ע"א): 'אפלו הוא נוטל את נפשך, הינו מסירת נפש על קדוש ה', ורבי עקיבא היה מבזבז כל ימי חייו בשעת אמירת קריאת שמע כאלו הוא מוסר נפשו על קדוש השם, ולכן בשבאה לידו מצות מסירת נפש בפעל ממש, מסר נפשו באהבה גמורה אליו יתברך, נמצא שעקר שלמות מצות קריאת שמע, לקרא אותו במסירות נפש ממש, וכנזכר ב'צעטיל קטן' של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע (פעיו ב), בפסוק ראשון של קריאת שמע יבזבז אם יענו אותו כל אמות העולם בכל ענויים קשים וכו' יסבל הפל ולא יודה להם חם ושלום, ויציר בדעתו ומחשבתו כאלו עושים לו כן, ובזה יצא ידי קריאת שמע פדין; עין שם.

נמצא, שיכולים לקיים זאת ארבע פעמים ביום, פי מנהגנו לומר קריאת שמע ארבע פעמים ביום, שתי פעמים בבקר ושתי פעמים בערב, בבקר בשעת אמירת קרבנות, ובכרפת

יוצר, ובערב בשעת תפלת ערבית ובקריאת שמע שעל המטה, ואם אדם מכון למסר נפשו לה', אזי ד' פעמים ביום מקים מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ומעלתו גדולה מאד.

והנה גם תקנו לנו חכמינו הקדושים לומר תחנון בנפילת אפים אחר תפלת שמונה עשרה, ואיתא בזהר הקדוש (במדבר קב ע"ב), שצריכין לומר אז מזמור כ"ה – "לדוד אליך ה' נפשי אשא", ולכון למסר נפשו למיתה על קדשת שמו יתברך, וכזה מעלה כל ניצוצי הקדשה מעמקי הקלפות, וגורם תקונים גדולים בכל הד' עולמות האצילות, בריאה, יצירה, עשייה, ומתכפרים כל עוונותיו, כי בשעת התפלה עולים דרך כל ארבעת העולמות, מתכלית העשייה עד רום האצילות, כי פסוקי הקרבנות הם כנגד עולם העשייה, ופסוקי דזמרה הם כנגד עולם היצירה, וכרפת יוצר כנגד עולם הבריאה, ותפלת שמונה עשרה כנגד עולם האצילות, ואחר שמונה עשרה, בשמכון למסר נפשו באמירת פסוק "לדוד אליך ה' נפשי אשא", אזי מעלה כל הקדשות שבמעמקי הקלפות, וגורם תקונים נפלאים בכל העולמות (עין שער הפנות להאריו"ל דרושי

נפילת אפים דרוש ג), ולכן צריכין לדקדק לומר בתחנון בתפלת שחרית מזמור כ"ה דיקא, וכדעת האריז"ל, ולכן למסר נפשו למיתה על קדושת שמו ותברך, ובנה ימשיך על עצמו קדושה גדולה, נמצא שיש לכל יהודי זמן מסגל בכל יום למסר נפשו על קדושת שמו ותברך, בעת אמירת קריאת שמע ד' פעמים ביום, וביום שאומרים בו תחנון בעת אמירת "לדוד אליך ה' נפשי אשא", הבאה אחר ד' חלקי התפלה, ואשרי הזוכה לכוון אז למסר נפשו להשם ותברך בתמימות ופשיטות גמורה, פי זוכה על ידי זה למעלה עליונה בדבקות השם ותברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מוהרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, פי הנה כתיב (בראשית כג): ותמת שרה בקרית ארבע, ויש לומר שהתורה הקדושה מרמזת לנו עבודה קדושה זאת, שזוכה אדם למסר נפשו אל השם ותברך בשעת אמירת קריאת שמע ונפילת אפים, שזהו "ותמת שרה", הינו מסירת נפש של נשמה מישראל, "בקרית ארבע", הינו "בקרית ארבע" שהוא קריאת שמע ארבע פעמים ביום, פי אז מסגל מאד למסר נפשו לה', וכן "בקרית ארבע" מרמז

על ארבע אותיות של שם הוי"ה ברוך הוא, שהן מכוונות בנגוד ארבעה עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשייה, שהוא התקון של אמירת תחנון במסירת נפש, הבאה אחר ארבעת חלקי התפלה, כי אז הזמן מסגל לזה ביותר, ובוה ממשיך על עצמו קדשה עליונה.

והנה רבנו ז"ל אומר בסוף תורה זו: פשמחזיק המחשבה במסירת נפש כל בך, יוכל למות ממש מזה הצער, באלו היה מת מזה המיתה בפעל, כי אין הפרש בין המיתה בפעל, להצער שמרגיש מהמיתה במחשבה, על כן צריך למנוע ולהרחיק עצמו לבלי לשאר שם בעת שמרגיש שקרוב שתצא נפשו, שלא ימות בלא עתו, חס ושלום.

והנה אצל שרה אמנו מצינו שמסרה נפשה לה' בפעל ממש ומתה, וכמו שאומר רש"י (פסוק ב') נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקדה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה מונח.

ויש לומר, שאחר ששמעה שרה עצם מעלת המוסר עצמו למיתה על קדוש ה', עד שהקדוש ברוך הוא בעצמו צוה לאברהם לשחט את יצחק בנה, אז הסכימה בדעתה גם כן

לְמוֹסֵר נַפְשָׁהּ אֶל הַשָּׁם יִתְפָּרֵד בְּפֶעַל מוֹזֵשׁ (עֵינַי כִּפְרֵי הַקְּדוֹשׁ תִּפְאַרֶת
 שְׁלֹמֹה פְּסוּק זֶה), וְתִקְנָה בְּזֶה שְׁנֵי דְבָרִים שְׂמוֹצִינוּ בְּעֵינַי פְּגָם אֶצְלָה,
 אֶחָד בְּמַחְשָׁבָה וְאֶחָד בְּדַבּוּר, בְּמַחְשָׁבָה, הֵינּוּ מֵה שְׂפֹתָיו
 (בְּרֵאשִׁית יח, יב): "וְתִצְחַק יִשְׂרָאֵל בְּקִרְבָּהּ לְאֹמֵר" וְגו'. וּבְדַבּוּר, מֵה
 שְׂאֵמָרָה (שָׁם טו, ה): "וַיִּשְׁפֹּט הַיְוָי"ה בֵּינִי וּבֵינְךָ", שְׂמֹסְרָה דִין
 לְשָׂמִים, וּמִזֶּה לְמָדוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבֹא קָמָא צג ע"א) כֹּל
 הַמוֹסֵר דִין חֲבֵרוֹ, הוּא נֶעְנֵשׁ תְּחִלָּה, שְׂנֵאָמֵר: "וַיָּבֹא אֲבָרָהָם
 לְסֹפֵד לְיִשְׂרָאֵל וּלְכַוּתָּהּ". וְעַכְשָׁיו עַל יְדֵי מְסִירַת נַפְשָׁהּ בְּמַחְשָׁבָה
 וּבְדַבּוּר שֶׁהוּא עֵינַי "בְּקִרְיַת אַרְבַּע" כַּנ"ל, תִּקְנָה שְׁנֵי דְבָרִים
 אֵלּוּ, וְגִרְמָה יְחוּד לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַיְוָי"ה, וְנִתְקַנָּה הַכֹּל.

וְהַשָּׁם יִתְפָּרֵד יִזְכְּנוּ לְדַבְּקוֹת אֲמִתִּית בּוֹ יִתְפָּרֵד, בְּכֹל לְבַבְנוּ
 נַפְשָׁנוּ וּמַאֲדָנוּ, וְנִזְכֶּה לְהַפְלִיל בּוֹ יִתְפָּרֵד לְגַמְרֵי מַעֲתָה וְעַד
 עוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

*

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית פְּרִשַׁת חַיֵּי יִשְׂרָאֵל חֵת שַׁע"א

בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, סְעוּדַת רַעוּא דְרַעוּיָן, דְּבַר מוֹהֲרָא"ש נ"י
 דְּבוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד עַל פִּי דְבָרֵי רַבְּנֵי ז"ל, בְּלִקוּמֵי

מוֹתֵרֵן חֶלֶק ב' סִימֹן ז', הַמְדַבֵּר מִמִּדַּת "כָּל" שֵׁישׁ לְצַדִּיק, עֵינֵי שָׁם.

פֶּתַח וְאָמַר מוֹתֵרֵא"ש נ"י, רַבְּנֵנוּ ז"ל אָמַר (מוֹתֵרֵא"ש נ"י חֹזֵר בְּקִצּוֹר עַל נִקְדָּה אַחַת שֶׁבַתּוֹרָה זֶה שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל):

הַחֶכֶם הָאֵמֶת צָרִיף שְׂיִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת "כָּל", בְּחִינַת (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א כט, יא): כִּי "כָּל" בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ: דְּאֶחָד בְּשָׁמַיָא וְאֶרְעָא' (זֶה־רַבֵּא שִׁית לֹא ע"א, וּבְתַקִּינֵי זֶה־רַב כַּט ע"א), הִינֵנוּ שְׂיִהְיֶה אוֹחֵז וּמְקַיֵּם שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וְאָרֶץ, כִּי הַצַּדִּיק וְהַחֶכֶם צָרִיף שְׂיִהְיֶה אוֹחֵז בְּשְׁנֵיהֶם, לְקַיֵּם אֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי יֵשׁ דָּרֵי מַעְלָה וְיֵשׁ דָּרֵי מַטָּה, דְּהִינֵנוּ עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, בְּחִינַת שָׁמַיִם וְאָרֶץ, וְצָרִיף הַצַּדִּיק לְהִרְאוֹת לְדָרֵי מַעְלָה, הִינֵנוּ שְׂלֵהֲגֵדוּלִים בְּמַעְלָה, בְּנֵי עֲלִיָּה, שְׁעָדוֹן אֵינָם יוֹדְעִים כָּלֵל מִהַשֵּׁם יְתִבְרָךְ, וְלִהְיוֹת: צָרִיף לְהִרְאוֹת לְדָרֵי מַטָּה, שְׂאֲדַרְבָּא! מִלֹּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (יִשְׁעִיָּה ו', ג), כִּי יֵשׁ שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם הַמְּנַחִים בְּמִדְרַגָּה תְּתִחְתּוֹנָה, וְנִדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוּקִים מְאֹד מִמֶּנּוּ יְתִבְרָךְ, וְצָרִיף הַצַּדִּיק לְעוֹרְרָם וְלְהַקְיָצָם, בְּבְחִינַת (שָׁם כו, יט): "הַקְיָצוּ וְרַנְּנוּ שְׁכֵנֵי עָפָר", וְלַגְלוֹת לָהֶם

שְׁחֵ' עַמּוֹם, וְהֵם סְמוּכִים אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי "מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ", וְלַחֲזֵקָם וְלַעֲזָרָם, שְׂלֵא יִהְיוּ מִיֹּאשִׁים עֲצָמָן, חֵם
וְשִׁלּוֹם, כִּי עֲדוּן הֵם אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְקִרְוֵבִים אֵלָיו, כִּי
"מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וְזֶהוּ בְּחִינַת "כֹּל" שֵׁישׁ לְהַצְדִּיק,
בְּחִינַת: "כִּי כֹל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ", וְדֹאחִיד בְּשָׁמַיָא וְאֶרְעָא,
חִינּוּ שֶׁהוּא אֹחִיז וּמְקַנֵּם שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת: עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא
אֹחִיז וּמְקַנֵּם בְּבְחִינַת 'מֵחַ', בְּחִינַת 'אֵיחָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ', וְעוֹלָם
הַתְּחִתּוֹן הוּא מְקַנֵּם בְּבְחִינַת "מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וְכוּ'; עֵינ
שֵׁם כָּל זֹאת בְּדְבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל.

וְהַסְבִּיר מוֹהֲרָא"ש ג"ו, כִּי הֵנָּה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת מַעֲלַת הַצְדִּיק
הָאֵמֶת, שֵׁישׁ לוֹ לְמוֹדִים וְהִתְחַזְּקוֹת לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן, הֵן לְדָרֵי
מַעֲלָה וְהֵן לְדָרֵי מַטָּה, וּמִלְּמֹד עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִי מַחוּ
וְהַשְׁגָּתוֹ, כִּי יֵשׁ דָּרֵי מַעֲלָה, שֶׁהֵם בְּנֵי עֲלִיָּה, שְׁמוּסִיפִים וְהוֹלְכִים
בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּכָל עֵת, וְלַפְעָמִים נִדְּמָה לָהֶם שֶׁהִגִּיעוּ
כְּבֹר לְמַעֲלָה גְבוּהָה וְעֲלִיוֹנָה, וְאֵינָם יְכוּלִים לַעֲלוֹת יוֹתֵר, וְעַמּוֹם
לוֹמֵד הַצְדִּיק הַשְּׁגָת "אֵיחָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", שֵׁיִדְעוּ שֶׁעֲדוּן לֹא
הִתְחִילוּ לְהַשִּׁיג כְּלוֹם בְּהַשְּׁגַת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְצָרִיכִין לְהִתְחִיל
לְשֹׂאֵל "אֵיחָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", וְלַחֲפֹשׂ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבַּרְךָ מִחֲדָשׁ,

כי לגדלתו יתברך אין חקר, וככל שעולים יותר בהשגות אלקותו יתברך, צריכין לדעת שעדין לא השיג כלום, וכמו שכתוב (תהלים קל"ט, ז): "אם אפק שמים שם אתה", כל מה שאני עולה לשמים בהשגות אלקות, שם אתה, ואני צריך לעלות יותר ויותר, ומיד פשנדמה לאדם שפבר השיג הכל, זהו סימן שעדין לא השיג כלום, שהרי עשה קץ וגבול לגדלתו יתברך, חס ושלום, וסימן שהוא חי בעולם הדמיון, אבל באמת לא השיג כלום, ולכן הצדיק מלמד את דרי מעלה לפוד של "איה מקום כבודו" – שיהפשו את כבודו יתברך בכל עת מחדש, ואז ילכו תמיד מדרגא לדרגא, ויבאו בכל פעם להשגות חדשות.

ולאידך גיסא יש דרי מטה, המנחים במדרגות נמוכות וירדות מאד, עד שאול תחתיות ממש, ונדמה להם שרחוקים לגמרי מכבודו יתברך, ושאין להם שום שיכות להשגות אלקות, ועמם לומד הצדיק השגת "מלא כל הארץ כבודו", שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, וגם בשאול תחתית יכולים להיות סמוכים וקרובים אליו יתברך, ואם רק יפתחו פיהם, ויבקשו רחמים ותחנונים – שיזכו למצא כבודו יתברך

במקומם, אזי יתגלה לפניהם אור גדול, ויראו שהם קרובים אליו יתברך מאד, שזה מה שכתוב (שם): "ואציעה שאול הנגד", שגם אם כבר הצעתי לעצמי מטה בשאול תחתית, רחמנא לצלן, גם שם "הנגד"! ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ולכן הצדיק לומד עם דרי מטה את הלמוד של "מלא כל הארץ כבודו", שידעו שבכל מקום שימצאו את עצמם, גם שם נמצא כבודו יתברך, ולא יתיאשו אף פעם מלהתקרב אליו יתברך, רק יעשו בכל פעם התחלה חדשה, וירימו עצמם ממקומם השפל, ואז סוף כל סוף יזכו לעלות בעליה גדולה.

נמצא, שהצדיק האמת יש לו כח נפלא ללמוד את כל הבריות למודים נפלאים בכל עת ובכל זמן, הן עם דרי מעלה והן עם דרי מטה, ועל כן נקרא בשם "כל", כי בולל הכל, וכלם נכללים בו, שהרי לומד עם כלם, והוא מיחד ומקשר שמים וארץ יחד, וכמו שאומר התרגום על הפסוק (דברי הימים-א' כט, יא): "כי כל בשמים ובארץ" – דאחיד בשמיא וארעא; כי דרי מעלה נקראים בשם "שמים", כי משוטטים תמיד בהשגות עליונות, ודרי מטה נקראים בשם "ארץ", כי הם מנחים בתוך גשמיית הארץ, והצדיק האמת מיחד ומקשר כלם ביחד, כי מראה לדרי

מעלה שהם עדין מנחים בארץ, וצריכין לעלות לשמים מחדש, ומראה לדרי מטה שהם סמוכים וקרובים אל השמים, והארץ רחוקה מהם מאד, כי אפלו אם אדם נמצא למטה, יש עדין הרבה גרועים ממנו, ועליו להתחזק שלא לפול למטה ממדרגתו, נמצא שבערך הגרועים ממנו הוא יותר קרוב אל השמים, ועל כן יש לו תקנה לעלות יותר ויותר, נמצא שהצדיק מקשר ומיחד שמים וארץ ביחד מפוש, ועולה ומקשר כל הבריות אל השם ותברך מכל מקום שהם.

אבל הצדיק האמת האוחז בזה, צריך אריכת אפים וסבלנות עצומה, כי היא עבודה קשה וכבדה מאד ללמוד עם פלם למודי אלקות, כי מצד אחד דרי מעלה חושבין שהם כבר עפים בשמים, ומשיגים השגות עליונות, ואינם רוצים לשמע שעדין הם רחוקים מאד, ויש צריכין להתחיל מחדש, ומצד שני הדרי מטה חושבים שהם כבר תקועים וקבועים בארץ מאד, ואבדה תקנה מהם, ואינם יכולים להבין שעדין יש להם תקנה לתקן הכל, ולכן הצדיק צריך סבלנות עצומה, לדבר עם כל אחד ואחד בפני מחו ודעתו, ולהסביר לו, שעבודת השם ותברך צריכה התחדשות בכל יום, הן ביום טוב והן ביום רעה, כי יש

יָמֵי טוֹב וַיְמִי רַעָה (לקוימי מוֹתֵר"ן חֶלֶק א' סִימָן לג), יָמֵי טוֹב הֵם יָמֵים
 שְׂאֵדָם קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הַשָּׁמַיִם, וּמְרַגֵּישׁ אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, סְמוּדָה
 וְקָרוֹב אֱלֹו מְאֹד, וּבְיָמִים אֵלֹו צָרִיךְ לְדַעַת שְׁעֵדִין לֹא הַשְּׂנֵי
 בָּלוֹם, רַק עָלְיוֹ לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְהִתְקַרֵּב אֱלֹו יִתְבַּרְךָ
 מִחֲדָשׁ. וַיְמִי רַע הֵם יָמֵים שְׂאֵדָם קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הָאָרֶץ, וּמְרַגֵּישׁ
 בְּאֵלֹו רְחוֹק מֵאֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ מְאֹד, וּבְיָמִים אֵלֹו צָרִיךְ לְחַזֵּק
 עֲצֻמוֹ בְּכָל מִינֵי הַתְּחִזְקוֹת לְמִצּוֹא אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּמִקוֹמוֹ, וְאִז
 יִרְאֶה שְׂפָאֵמֶת קָרוֹב אֱלֹו יִתְבַּרְךָ מְאֹד, וּכְמוֹ שְׂפָתוֹב (קִהְלֵת ג'
 יד): "בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב, וּבְיוֹם רַעָה רָאָה", שְׁגַם בְּיוֹם רַעָה
 רָאָה וְחִפֵּשׁ אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִז תִּרְאֶה שְׂחֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ קָרוֹב
 אֱלֹו מְאֹד.

וְלִכֵּן הַצַּדִּיק צָרִיךְ חֲכָמָה וְסִבְלָנוּת עֲצוּמָה לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד בְּפִי רוּחוֹ וְדַעַתוֹ, וְאִז בּוֹדֵאֵי יוֹפֵה לְהַעֲמִיד תְּלַמִּידִים
 תְּרַבָּה, וְלִגְלוֹת לְכֻלָּם הַשְּׂנֵי אֱלֹקוֹת, וְכַמוֹבֵא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל
 בְּהַמְשָׁךְ תּוֹרָה זוֹ (אוֹת ח'), שְׂזָהוּ דְבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אֲבוֹת א'
 א): "הָיוּ מְתוֹנְנִים בְּדִין וְהַעֲמִידוּ תְלַמִּידִים תְּרַבָּה", שְׂאֵם יֵשׁ
 לְהַצַּדִּיק מְתוֹנְנוּת וְחֲכָמָה אִיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלְדַרֵּי
 מַעֲלָה מְגַלָּה "אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", וְלְדַרֵּי מַטָּה מְגַלָּה "מְלֵא כָּל

הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", אִזּוּ יִזְכֶּה לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, וַיִּמְלֵא כָּל הָאָרֶץ עִם לְמוּדֵי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה לַפְעָמִים עִם דַּרְי מַעֲלָה, קָשָׁה בְּיוֹתֵר לְדַבֵּר, כִּי הֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד, וְקוֹרְאִים לְעֶצְמָם "מְקַבְּלִים", וְנִדְמָה לָהֶם שְׂמֵשׁוּטֻטִים בְּהַשְׁגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וּבְלְמוּדֵי תַקְבֻּלָּה וּבְשִׁמוֹת וַיְחַוְדִים, וּבַאֲמֹת הֵם רְחוּקִים מִזֶּה לְגַמְרִי, כִּי עָקֵר לְמוּד תַקְבֻּלָּה לְהַשִּׁיג אֲזוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת מִתּוֹךְ פְּנִימִיּוֹת נַפְשׁוֹ, לֹא מִתּוֹךְ קְרִיאָה בְּכֶתֶב וּרְשִׁימָה שֶׁל שְׁמוֹת וַיְחַוְדִים, וּכְבָר אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוֹטֵי מוֹתֵרִין חֵלֶק ב' סִימָן קכ), שְׁמוֹי שְׂאִינוּ רְאוּי לָזֶה הוּא כְּמוֹ כְּשׁוֹף, וּפַעַם הָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עוֹסֵק קִצָּת לְכוּן בְּנוֹת בְּתַפְלָתוֹ, וְהִקְפִּיד עָלָיו רַבֵּנוּ ז"ל מְאֹד, וְאָמַר לוֹ, שְׂלֵא יַעֲסֵק עוֹד בְּזֶה, וְלֹא יִתְפַּלֵּל עִם בְּנוֹת, רַק יְכוּן פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת כְּכְשׁוֹטוֹ, אַף עַל פִּי שְׁזֶה הָאִישׁ לָמַד כְּתָבֵי הָאֲרִיזוֹ"ל עַל פִּי פְקוּדָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, אַף עַל פִּי כֵן לֹא רָצָה שְׂוִיתְפַּלֵּל עִם בְּנוֹת כָּלֵל, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל, שְׁמוֹי שְׂאִינוּ רְאוּי לָזֶה, כְּשִׁמְתְּפַלֵּל עִם בְּנוֹת הוּא כְּמוֹ כְּשׁוֹף, כִּי בְּכְשׁוֹף נֶאֱמָר (דְּבָרִים י"ה ט): "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת", וְדַרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כד ע"ב): "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אֶתָּה לָמַד לְהַבִּין וְלְהוֹרוֹת,

וְכֹךְ הוּא בְּעֵינַי פְּנוּת, שְׂאִין צְרִיכִין לְלַמַּד אוֹתָם כִּי אִם לְהַכִּין
 וּלְהוֹרֹת, אֲבָל לֹא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם, דְּהֵינּוּ לְכוּנָם בְּתַפְלָה, מִי
 שְׂאִינּוּ רָאוּי לָזֶה, וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל פֶּעַם לְאַחַד (חיי מוהר"ן סימן
 תקכו), שְׂתִּייה עוֹסֵק לְלַמַּד סְפָרֵי קְבָלָה, וְלֹא הִיָּה רָאוּי לָזֶה,
 קְבָלָה בְּגִימְטְרִיא נּוֹא"ף, וּמַחֲמַת שְׁלוּמֵד קְבָלָה, וְלֹא הִיָּה רָאוּי
 לָזֶה, לְכֵן לֹא הִיָּתָה לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב לְתַפְלָה וְעַבּוּדַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, עַיִן שָׁם. כִּי עַקֵּר הַתְּפִלָּה הִיא דְּבִקּוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
 לֹאמַר תְּבוֹת הַתְּפִלָּה בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה בְּדְבִקּוּת
 גְּדוּלָה אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַצֵּל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם הַגְּדוּלִים
 בְּמַעֲלָה, אֲצַלֵּם כָּל הַפְּנוּת שֶׁל הָאֲרִיז"ל הֵן פְּרוּשׁ הַמִּילוֹת,
 שְׁבַפְרוּשׁ הַמִּילוֹת שְׁלָהֶם, כְּלוּלִים כָּל הַפְּנוּת, וְלְכֵן לְפַעֲמַיִם
 קָשָׁה בְּיוֹתֵר לְדַבֵּר עִם "דִּרֵי מַעֲלָה", שֶׁנִּדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם עָפִים
 בְּשָׂמַיִם בְּהַשְׁגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, אֲבָל לְהַצְדִּיק הָאֲמִתִּי יֵשׁ דְּבוּרִים
 נְפִלְאִים כְּאֵלוֹ שְׂיֻכּוּלִים לְהוֹצִיא אוֹתָם מִדְּמִיוֹנוֹתֵיהֶם, וּלְהַכְנִים
 בָּהֶם הַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת בְּאֲמִת.

וּסְפַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁפֶּעַם בִּקְרָא אֲצִלוֹ אִישׁ אֶחָד, מִקְּבַל גְּדוּל,
 וְהִבִּיא לוֹ מַתָּנָה שֶׁל פֶּמָה סְפָרִים שֶׁחֵבֵר בְּעֵינַי קְבָלָה, וְהָיוּ
 סְפָרִים יָפִים מְאֹד, בְּכָל תְּחוּמֵי קְבָלָה, וְגַם פֶּמָה כְּרָכִים עַל

סדורי הרש"ש, מלאים שמות ויחודים, ונתן האיש למוהרא"ש נ"י תודה והודאה גדולה, וכששאל אותו מוהרא"ש נ"י למה הוא נותן לו תודה והודאה, ענה ואמר לו המקבל, תדעו שפלי ספר "אוצר האמונה" שלכם, מזמן לא הייתי מניח תפלין, רחמנא ליצלן, והיה פלא גדול בעיני מוהרא"ש נ"י, איך יכול להיות מציאות כזו, שיחבר אדם המון ספרים בדרכי הקבלה, ויאמר שיש לו נסיונות קשים באמונה עד שרק ספרי אמונה פשוטה הצילו אותו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאז הבין היטב דברי רבנו ז"ל, שיתכן וכל הקבלה תהיה רק כמו בשוף או באוף, רחמנא ליצלן, למי שאינו ראוי, ועקר הדבקות אל השם יתברך הוא רק על ידי אמונה פשוטה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם ישבו התלמידים של המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע אצל רבם, ונכנס איש סוחר גדול לבקש ברכה מהמגיד זי"ע שיצליח במסחרו, ושאל אותו המגיד זי"ע:

– "הגד נא, איך אתה יודע אם אתה מצליח במסחר?"

ואמר לו הסוחר: – "הנה אני עושה תמיד השבון עם עט על גיר, הנה עלתה לי הסחורה כך וכך, ועלו לי הוצאות הנסיעה

וּשְׂאֵר צָרְכֵי מְכִירָה כֶּךָ וְכָךְ, וּמְכִרְתִּי הַפְּחֹזְרָה בְּשָׂבִיל סֶךְ כֶּךָ וְכָךְ, וּמָה שְׂרָשׁוּם בְּנֵיר שְׁעָלָה דְּמֵי הַמְּכִירָה יוֹתֵר מִדְּמֵי הַהוֹצָאֹת, זֶהוּ הַרוּחַ שְׁלִי, וּבֹזֵה אֲנִי יוֹדֵעַ אִם הִצְלַחְתִּי בְּמִסְחָר אוֹ לֹא”.

אָמַר לוֹ הַפּוֹגֵד זי"ע: – “אִם כֵּן, אֲשָׂאֵל אוֹתָךְ, לָמָּה אַתָּה צָרִיךְ לְהַטְרִיחַ עֲצֻמָּךְ כָּל כֶּךָ לְקַנּוֹת הַפְּחֹזְרָה, וְלִנְסֹעַ לְמַרְחָקִים, וְלִמְכּוֹר סְחֹרָה וְאַחַר כֶּךָ לַעֲשׂוֹת הַחֲשֻׁבּוֹן עַל הַנֵּיר, שֶׁבַּבֵּיתְךָ, וְתַעֲשֶׂה מִתְחֵלָה כָּל הַחֲשֻׁבּוֹן עַל הַנֵּיר, וְאִז תִּרְאֶה אִם הַרוּחָתְךָ אוֹ לֹא?”

– “לֹא, לֹא, רַבִּי, אָמַר לוֹ הַפּוֹחֵר, אַתֶּם לֹא מְבִינִים בְּמִסְחָר, צָרִיכִין לְהִיּוֹת שָׁם בְּפַעַל מִמֶּשׁ, וְלַעֲשׂוֹת הַמִּסְחָר, וְרַק אִז יִכּוּלִים לְהַרְוִיחַ”...

אִז עָנָה וְאָמַר הַפּוֹגֵד זי"ע לְתַלְמִידִים: – “הֵאֵם שְׂמַעְתֶּם מָה שְׂאֵמַר הַפּוֹחֵר? כֶּךָ הוּא בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְלִמּוּדֵי אֱלֻקוֹת, אִין מִסְפִּיק שְׂיִהְיֶה כְּתוּב וְרָשׁוּם עַל הַנֵּיר, כָּל מֵינֵי הַשְּׂגוֹת וְשִׁמּוֹת וְיַחְוּדִים, וְיִסְתַּכַּל בָּהֶם בְּדֶרֶךְ חֲשֻׁבּוֹן בְּעֵלְמָא, רַק צָרִיכִין לְהִיּוֹת שָׁם בְּפַעַל מִמֶּשׁ בְּפִנְיֵימִיּוֹת נִפְשׁוֹ, וְאִז נִקְרְאֵת הַשְּׂגַת אֱלֻקוֹת בְּאַמֶּת”.

וְזֶה מֵה שֶׁהִזְהִיר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי אֶת הַתְּלָמִידִים (בְּהַקְדָּמַת הַזֶּהר בְּרֵאשִׁית דָּף ה' ע"א), שִׁישְׁמְרוּ מְאֹד מְחֻדְשֵׁי תוֹרָה שְׂאִינָם מְבִיאִים לְעוֹבְדָא וּלְמַעֲשָׂה בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּזֶה בּוֹרְאִים שָׁמַיִם וָרְקִיעַיִם שֶׁל שׂוֹא רַחֲמָנָא לִיצְלָן, וְעַנְשָׁם חֲמוּר מְאֹד.

כִּי עָקַר מַעֲלַת הַחֻדוּשֵׁי תוֹרָה, הֵן בְּנִגְלָה וְהֵן בְּנִסְתָּר, הִיא רַק בְּשִׁמְעוֹרְרִים בְּנֵי אָדָם לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שִׁיתְחִילוּ לְלַמֵּד וְלַהֲתַפְּלֵל בְּדַבְּקוֹת גְּדוּלָּה, וְיַעֲסֻקוּ בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁימוֹת גְּמוּרָה, וְחֻדוּשֵׁים כְּאֵלוֹ בּוֹרְאִים שָׁמַיִם וָרְקִיעַיִם חֲדָשִׁים שִׁישׁ לָהֶם קִיּוֹם כָּל יְמוֹת עוֹלָם.

וְאֵלּוֹ הֵם הַלְמוּדִים שֶׁל הַצַּדִּיק הַאֲמֵת שֶׁלּוֹמֵד עִם דְּרֵי מַעֲלָה וְדְרֵי מַטָּה לְמוּדֵי אֱלֻקוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ דְּבוּרִים נִפְלְאִים לְעוֹרֵר וְלַהֲחִיּוֹת אֶת בָּלֵם, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֶה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלִשְׁמַע דְּבוּרָיו, כִּי אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ תִקְוָה טוֹבָה לְהִתְקַרֵּב אֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְלַעֲלוֹת בְּמַעֲלוֹת גְּבוּהוֹת וְרִמּוֹת בְּהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁעוֹלְמוֹ יֵרָאֶה בְּחַיָּיו, אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

וְקָשָׁר מוֹתֵרָא"ש נ"י אֶת הָעֵינַיִן הַנַּ"ל לְפָרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ בְּקָשָׁר
 נֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי הִנֵּה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית כד, א) **וְאַבְרָהָם זָקֵן
 בָּא בַיָּמִים וְה' בִּרְדָּה אֶת אַבְרָהָם כּכּל, וַיֵּשׁ לְהַבִּין מִתּוֹ קָשָׁר
 תַּחֲלַת הַפְּסוּק לְסוּפוֹ, שְׁמַחֲמַת שְׁאַבְרָהָם תִּיְהִי "זָקֵן בָּא בַיָּמִים"
 עַל בֵּן "וְה' בִּרְדָּה אֶת אַבְרָהָם כּכּל"?**

וְהִנֵּה עַל פִּי דִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל הַנַּ"ל מוּבָן הָעֵינַיִן מְאֹד, כִּי עֵינַיִן
 זָקֵנָה הוּא קִנְיַת תְּחֻמָּה, וְכִמוֹ שְׁאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ תְּקוּדוֹשִׁים (קדוּשִׁין
 לב ע"ב): **"אַלֵּא זָקֵן אֵלֵּא מִי שְׁקֵנָה תְּחֻמָּה, וְעַקֵּר תְּחֻמָּה הוּא
 לְהִיּוֹת "בָּא בַיָּמִים", לְדַעַת שְׁכָּל יוֹם וַיּוֹם צְרִיכִין לָבוֹא אֶל
 הַשָּׁגוֹת הַדְּשׁוֹת בְּהַשָּׁגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתִבְרָךְ, וּבֵינן אִם תִּיְהִי מִקְדָּם
 "בְּשָׂמִים", בְּהַשָּׁגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שְׁהֵם דְּרֵי מַעְלָה, וּבֵינן אִם תִּיְהִי
 מִקְדָּם "בְּאַרְצֵי", בִּירִידוֹת גְּדוּלוֹת, שְׁהֵם דְּרֵי מַטָּה, צְרִיכִין
 לְהַתְּחִיל מַעֲכָשׁוֹ לְהַתְּקַרֵּב אֵלָיו יְתִבְרָךְ בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת
 גְּמוּרָה, וְכָל זֶה נִקְרָא "זָקֵן בָּא בַיָּמִים" כִּי עַל יְדֵי שְׁקוּנָה
 חֲכָמָה, הוֹלֵךְ וּבָא עִם כָּל יוֹם וַיּוֹם, בֵּין עִם יוֹם טוֹב וּבֵין עִם יוֹם
 רָע.**

וְזֹאת הִיְתָה מְדַרְגַּת אַבְרָהָם אֲבִינוּ, עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, שְׁמֻצָּא אֶת
 הַשֵּׁם יְתִבְרָךְ בְּכָל מָה שְׁעֵבֵר עֲלָיו, כִּי נִתְּנָפֶה בְּעֲשָׂרָה נְסִיווֹנוֹת

וְעָמַד בְּכַלָּם, וְאָף עַל פִּי שְׁלַפְעָמַיִם הָיָה "יָמֵי רָעָה", וְהָיָה נִרְאָה
 כְּאִלּוּ הַשְּׂגוֹת אֱלֹקוֹת יִתְבָּרַךְ רְחוּקוֹת מִפְּנֵי מְאֹד, אָף עַל פִּי בֶן
 מִצְרָא רִצּוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ כָּלָם, וְהִפְךָ כָּלָם לְדַבְּקוֹת
 אֲמִתִּית.

וְעַל בֶּן "וַח' בְּרוּךְ אֶת אֲבֹרָהּ בְּכָל" שְׂזֻכָּה לְמַדְרַגָּה וְהַשְּׂגָה
 עֲלִיּוֹנָה הַנִּקְרָאת "כָּל", שְׁמִיחַד שָׁמַיִם וְאָרֶץ בְּיַחַד, וְהָיָה מְלַמֵּד
 עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, הֵם עִם הַדְּרִי מְעַלָּה וְהֵן עִם הַדְּרִי מִטָּה,
 לְמוֹדִים גְּפֻלָּאִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כָּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן,
 וְהוֹרִישׁ לְנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְכָל הַדּוֹרוֹת לְמוֹדִים כְּאִלּוּ, שְׂיֻכְלוּ
 לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כָּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְהִיּוֹת מְקַרְבִּים אֶל צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים,
 הַמְּגַלִּים לְמוֹדֵי אֱלֹקוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְנִזְכָּה לְהַכְנִים בְּעַצְמָנוּ
 לְמוֹדֵם הַנִּפְלָא, עַדִּי נִזְכָּה לְעֲלוֹת וּלְהַפְּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי
 מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

*